

Қостанай облысының әкімдігі, «Қостанай облысының Кәсіподақ орталығы» аумақтық кәсіподақтар бірлестігі мен Қостанай облысындағы Кәсіпкерлік қызметіне жәрдем беру қауымдастығы арасындағы 2024-2026 жылдарға арналған өңірлік келісім

Әлеуметтік әріптестік тараптарының өкілетті өкілдері әлеуметтік әріптестікті нығайту және дамыту және Қазақстан Республикасының заңнамасында ұсынылатын Тараптардың әрқайсысының (мемлекет, жұмысшылар мен жұмыс берушілер) мүдделерінің теңгерімділігіне қол жеткізу, әлеуметтік тұрақтылыққа қол жеткізу және қоғамдық келісімді нығайту үшін, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес, оның мүлтіксіз сақталуын мойындай отырып, өкілдіктің теңбе-теңдігі мен тең құқықтық, қабылданған міндеттемелерді орындау үшін өзара құрмет пен қабылданған міндеттемелерді орындау үшін жауапкершілік пен сындарлы өзара іс-қимыл принциптерін басшылыққа ала отырып, бұдан әрі Тараптар деп аталатын Қостанай облысының әкімдігі (бұдан әрі - өкілдік), Қостанай облысының Кәсіподақ орталығы (бұдан әрі - жұмысшылардың өкілдері) және Қостанай облысындағы Кәсіпкерлік қызметіне жәрдем беру қауымдастығы атынан жұмыс берушілер мен кәсіпкерлер бірлестігі (бұдан әрі - жұмыс берушілердің өкілдері) әлеуметтік әріптестікті дамыту, әлеуметтік-еңбек қатынастарын ұжымдық-шарттық реттеу және еңбек құқықтарын іске асыру кезінде шығу тегіне, әлеуметтік, лауазымдық және мүліктік жағдайына, жынысына, нәсіліне, ұлтына, тіліне, дінге көзқарасына, нанымына, тұрғылықты жеріне, жасына немесе дене кемістіктеріне, сондай-ақ қоғамдық бірлестіктерге қатыстылығына байланысты ешқандай кемсітуге жол бермеу қағидаттарын басшылыққа ала отырып, 2024-2026 жылдары әлеуметтік-еңбек қатынастарын және олармен байланысты экономикалық қатынастарды реттеудің негізгі бағыттары бойынша Тараптардың келісілген ұстанымдарын айқындайтын 2024-2026 жылдарға арналған осы келісімді (бұдан әрі - Келісім) жасасты.

I-бөлім

Экономиканы жедел технологиялық жаңғырту

Тараптар бірлескен күш жұмсауға міндеттенді, олар мынаған бағыттталған:

1.1. Цифрлық технологияларды қолдана отырып, жаңа индустрияны құруға ықпал етуге;

1.2. Заманауи озық технологияларды енгізу есебінен отандық экономиканың дәстүрлі базалық салаларының бәсекелестік артықшылықтарын кеңейтуге;

1.3. Экономиканы технологиялық жаңарту және цифрландыру жағдайында сұраныс пен ұсыныс теңгерімін қамтамасыз ету есебінен еңбек нарығын тиімді реттеуге;

1.4. Бюджеттік шығыстардың тиімділігін арттыруға.

Жоғарыда көрсетілген мақсаттарды іске асыруды қамтамасыз ету үшін Тараптар:

1.5. Экономика салаларын технологиялық қайта жарақтандыру мақсатында инновацияларды енгізу үшін қолайлы жағдайлар жасауға;

1.6. Шетелдік озық технологиялар трансферттеріне және әлемдік жоғары өнімді компанияларды тартуға жәрдемдесуге;

1.7. Бизнесті және халықты экономиканы технологиялық жаңғыртуға жедел тарту үшін ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылымды дамытуға;

1.8. Әлеуметтік тұрақсыздыққа және халықтың кірісінің төмендеуіне жол бермеу үшін еңбек ресурстарының құзыреттілігін арттыруды және кәсіпорындардың, салалардың және өңірлердің ішінде және олардың арасында кадрлардың икемді ауысуын қамтамасыз етуге;

1.9. Экономика салаларын технологиялық жаңарту үшін ішкі және сыртқы инвестицияларды тартуға ынталандыруға;

1.10. Инвесторлардың мемлекетпен өзара іс-қимылын реттеуді жаңғырту есебінен инвестициялық климатты жақсарту бойынша шаралар қабылдауға уағдаласты.

Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы аясында әкімдік өзіне мынадай міндеттемелерді қабылдайды:

1.11. Қажеттілік болған жағдайда инновациялар және инвестициялар тарту мәселесі бойынша әзірленетін және қолданыстағы нормативтік құқықтық актілерге өзгерістер енгізу жөнінде ұсыныстар енгізілсін.

1.12. Экономиканы жаңғырту аясында ірі кәсіпорындармен Жол карталарын жасасу және Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамыту бағдарламасының барлық құралдарын пайдалану арқылы еңбек мобильділігі және еңбек ресурстарының басқарылатын ауысуы үшін жағдай жасау.

Қостанай облысының жұмыс берушілерінің өкілдері өздеріне мынадай міндеттемелерді қабылдайды:

1.13. Инновациялар және инвестиция тарту саласындағы нормативтік құқықтық актілердің жобаларына сараптама жүргізу.

1.14. Озық технологияларды енгізуді ескере отырып, кәсіпорындарға негізгі құралдарды жаңартуды жүргізуге жәрдемдесу.

1.15. Еңбек нарығында шиеленістің болуына жол бермеу үшін еңбек ресурстарының ауысуын басқару жүйесін құруға, оның ішінде әлеуетті босатылатын кадрлардың құзыреттерін дамытуды қамтамасыз ету бойынша көмек шараларын көрсету арқылы ықпал ету.

- 1.16. Еңбек нарығында шиеленістің болуына жол бермеу үшін:
- еңбек ұжымдарының арасында экономиканың технологиялық жаңаруымен байланысты еңбек нарығындағы сын-тегеуріндеріндер туралы кең ауқымды ақпараттық-түсіндіру жұмысын жүргізу;
  - өндірісті технологиялық жаңғырту (автоматтандыру, роботтандыру, цифрландыру) аясында еңбек нарығында шиеленісті бәсеңдету жөнінде ұсыныстар әзірлеу арқылы еңбек ресурстарының ауысуын басқару жүйесін құруға ықпал ету.

II бөлім

Бизнес-ортаны түбегейлі жақсарту

Тараптар бірлескен күш жұмсауға міндеттенді, олар мынаған бағытталған:

2.1. Тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің өндіріс көлемін арттыру және жаңа жұмыс орындарын құру негізі ретінде шағын және орта кәсіпкерлікті дамыту үшін жағдай жасауға;

2.2. Бизнесі ашу және жүргізу үшін шығындар мен кедергілердің барлық түрлерін төмендетуге;

2.3. Кәсіпкерлік бостандық және бәсекелестікті дамыту үшін бағалық және тарифтік сөзбайласудың алдын алуға;

2.4. Мемлекеттің экономикадағы үлесін төмендетуге, экономиканың тиімді жеке секторын құруға және мемлекеттік-жекешелік әріптестікті дамытуға.

Тараптар жоғарыда көрсетілген мақсаттарды іске асыруды қамтамасыз ету үшін:

2.5. Қазақстан Республикасының кәсіпкерлікті дамытудың мемлекеттік бағдарламаларын тиімді іске асыруға жірдемдесуге;

2.6. Экономиканы әртараптандыруды және бәсекеге қабілеттіліктің өсуін қамтамасыз ететін оның басым секторларын дамытуға;

2.7. Бизнес-ортаны жақсарту жөнінде ұсыныстар әзірлеуге уағдаласты.

Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы аясында әкімдік өзіне мынадай міндеттемелерді қабылдайды:

2.8. Бизнесі реттеуді азайту бойынша бірлескен жүйелік шараларды қабылдау.

2.9. Жеке сектордың іскерлік белсенділігін ынталандыру және бизнес-ортаны жақсарту жөнінде шаралар қабылдау.

2.10. Жағдай мен қалыптасқан тәжірибеге сүйене отырып, бәсекелестік мәселелері жөнінде ҚР қолданыстағы заңнамасын жетілдіру бойынша Тараптардың келісілген ұсыныстарын енгізу

2.11. Әлеуметтік маңызы бар азық-түлік тауарларына шекті жол берілетін бөлшек сауда бағаларының мөлшерін бекіту кезінде «Сауда қызметін реттеу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 8-бабы екінші бөлігінің 2) тармақшасында белгіленген өз құзыретіне сәйкес қабылданған шешімнің осы тауарларға баға белгілеуге әсеріне мониторинг және талдау жүргізу.

Қостанай облысының жұмыс берушілерінің өкілдері өздеріне мынадай міндеттемелерді қабылдайды:

2.12. Кәсіпкерлікті қолдау және қорғау, оның ішінде әкімшілік кедергілерді жою және бизнесті дамытудың мемлекеттік бағдарламаларын іске асыруға жәрдемдесу мақсатында мемлекеттік органдардың өкілдерімен жалпы іс-шаралар өткізуге бастамашылық жасау.

2.13. Кәсіпкерлікке қатысты заңнамалық актілердің жобаларына сараптама жүргізу, Қазақстан Республикасының заңнамалық базасына сындарлы ұсыныстар енгізу.

«Қостанай облысының Кәсіподақ орталығы» жұмысшыларының өкілдері өздеріне мынадай міндеттемелерді қабылдайды:

2.14. Бизнес-ортаны жақсарту, оның ішінде еңбек қатынастарын реттеу бөлігінде ұсыныстар әзірлеу.

III бөлім

Халықты нәтижелі жұмыспен қамтуға және еңбек өнімділігін арттыруға жәрдемдесу

Тараптар бірлескен күш жұмсауға міндеттенді, олар мынаған бағытталған:

3.1. Қазақстан Республикасының еңбек нарығын дамытудың 2024-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын іске асыру аясында сапалы жұмыс орындары, жұмыссыздарға жұмысқа орналасу мүмкіндіктерін кеңейту, инклюзивті еңбек нарығын қалыптастыру үшін жағдай жасауға;

3.2. Нәтижелі жұмыспен қамтуды қамтамасыз етуге.;

3.3. Ұлттық біліктілік жүйесін дамыту арқылы еңбек ресурстарының сапасын арттыруға;

3.4. Еңбек ұтқырлығы мен көші-қонды ынталандыруға, еңбек қатынастарын заңдастыру және стандартты емес жұмыспен қамтудың

барлық түрлерінде әлеуметтік кепілдіктерді кеңейтуге; жұмыс берушілердің шетелдік жұмыс күшін заңсыз тарту жағдайларын болдырмауға, еңбек жағдайларын сақтамау фактілеріне жол бермеуге, біліктілігі бірдей болған кезде тең еңбек үшін еңбекақы төлеудегі диспропорция.

3.5. Шетелдік жұмыс күшін тартуды квоталау арқылы ішкі еңбек нарығын қорғауға.

Жоғарыда көрсетілген мақсаттарды іске асыруды қамтамасыз ету үшін Тараптар:

3.6. Жұмыспен қамту тетіктерін жетілдіру, оның ішінде жұмыспен қамтуды заңдастыруды ынталандыру жөнінде шаралар қабылдауға;

3.7. Білім беру жүйесінің мазмұнын кәсіптік стандарттардың негізінде экономиканың даму қажеттіліктеріне орай бейімдеуге және еңбек ресурстарының құзыреттілігін дамыту үшін жағдай жасауға;

3.8. Экономиканың технологиялық жаңаруын есепке ала отырып, жұмыскерлердің үздіксіз кәсіптік дамуын, кәсіптік дайындығын және кадрларды қайта даярлауды қамтамасыз етуге бағытталған шараларды жүзеге асыруға;

3.9. Еңбек нарығының инфрақұрылымын жаңғырту бойынша цифрлық тәсілдерді пайдалануға уағдаласты.

Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы аясында әкімдік өзіне мынадай міндеттемелерді қабылдайды:

3.10. Тараптардың пікірін ескере отырып, еңбек нарығы саласындағы нормативтік құқықтық актілерді әзірлеуге және жетілдіруге Тараптарды тарту;

3.11. Жұмыспен қамту мен кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі бағдарламаларды жалпы үйлестіруді және оның мониторингін жүзеге асыру;

3.12. Жұмыспен қамтуды қамтамасыз етуге, жұмыссыздық деңгейінің өсуіне жол бермеуге және қосымша жұмыс орындарына құруға бағытталған бағдарламаларды іске асыру;

3.13. Ұлттық біліктілік жүйесін дамыту жөнінде Тараптардың жұмысын үйлестіруді қамтамасыз ету;

3.14. Еңбек нарығы бойынша жан-жақты толық ақпаратқа қолжетімділікті қамтамасыз ету арқылы, оның ішінде ақпараттық технологияларды пайдалана отырып, халықты кәсіптік бағдарлау жүйесін жетілдіру;

3.15. Жұмыс іздеуде қиындықтарға тап болған адамдарды жұмыспен қамтуға ықпал ететін іс-шараларды жүзеге асыру;

3.16. Жұмысшылар өкілдерінің қатысуымен еңбек заңнамасының сақталуын бақылауды арттыру жөнінде шаралар қабылдау.

Қостанай облысының жұмыс берушілерінің өкілдері өздеріне мынадай міндеттемелерді қабылдайды:

3.17. Кәсіптік білім беруді жаңғыртуға және кәсіптік стандарттарды әзірлеуге бизнестің қатысуына ықпал ету;

3.18. Кәсіпорындарда дуальді оқыту жүйесін енгізуге және тәлімгерлік институтын таратуға жәрдемдесу;

3.19. Жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкес кадрларды даярлауға мемлекеттік тапсырысты қалыптастыру және орналастыру үшін ұсыныстар енгізу;

3.20. Білім беру бағдарламаларын әзірлеуге және жаңартуға қатысу;

3.21. Азаматтарды жұмысқа орналастыруға жеке жұмыспен қамту агенттіктерін тартуға жәрдемдесу;

3.22. Кәсіпкерлік субъектілерінің арасында еңбек қатынастарын заңдастыру бойынша ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізу;

3.23. Ірі кәсіпорындарда қысқартылатын жұмыскерлерді қайта даярлау және оларды кейіннен жұмысқа орналастыру жөніндегі жол карталарын әзірлеуге әкімдіктерге көмек көрсету.

«Қостанай облысының Кәсіподақ орталығы» жұмысшыларының өкілдері өздеріне мынадай міндеттемелерді қабылдайды:

3.24. Салалық біліктілік шеңберін, кәсіптік стандарттарды әзірлеуге қатысу және «өмір бойы оқыту» қағидатын іске асыру үшін жұмыскерлерді өзін-өзі дамытуға ынталандыру;

3.25. Жұмысшы кәсіптерінің беделін арттыру жөніндегі іс-шаралар кешенін іске асыру, оның ішінде кәсіптік бағдарлау жұмыстарын жүргізу;

3.26. Лайықты өмір жағдайларын жасауға бағытталған жұмыспен қамтуды қамтамасыз етудің мемлекеттік бағдарламаларының тиімділігін әзірлеуге, қалыптастыруға және мониторингілеуге қатысу;

3.27. Еңбек шарттарын жасасу, Тараптар белгілеген еңбек шартының талаптарын өзгерту кезінде, оның ішінде жұмыскерлерді босату, еңбек қызметі процесінде жеңілдіктер, кепілдіктер мен өтемақылар беру кезінде, сондай-ақ ұйымдарды қайта ұйымдастыру және тарату кезінде еңбек заңнамасының сақталуына қоғамдық бақылауды жүзеге асыру;

3.28. Жастар еңбек жасақтарының жұмысы үшін уақытша және маусымдық жұмыс орындарын ұсынуға жәрдемдесу;

3.29. Еңбек қатынастарын заңдастыру жөнінде кәсіпкерлік субъектілері арасында ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізу.

IV бөлім

Адами капиталдың сапасын жақсарту

Тараптар бірлескен күш жұмсауға міндеттенді, олар мынаған бағытталған:

4.1. Тиімділікке, қаржылық тұрақтылыққа және әлеуметтік-экономикалық өсуді қолдауға бағытталған ұлттық денсаулық сақтау жүйесін:

- аурулар профилактикасы мен басқарудың интеграцияланған тәсілі негізінде қоғам денсаулығын сақтау жөніндегі жаңа саясатты енгізу;

- денсаулық сақтау жүйесін басқару мен қаржыландыру тиімділігін арттыру;

- медициналық және фармацевтикалық білім мен ғылымды жаңғырту арқылы жаңғыртуға;

4.2. Әлеуметтік сақтандыру, әлеуметтік және зейнетақымен қамсыздандыру жүйесін одан әрі жаңғырту, оның ішінде:

- халыққа арналған ең төменгі әлеуметтік стандарттарды кезең-кезеңімен жақсартуға бағдарланған өмір сүру сапасын және толықтай әлеуметтік қорғауды қамтамасыз ететін әлеуметтік қамсыздандыру нормаларын арттыру;

- әлеуметтік көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыру мақсатында әлеуметтік қызмет көрсету саласында бәсекелестік ортаны қалыптастыру;

- нәтижелі және формализацияланған жұмыспен қамтуды ынталандыруға бағытталған зейнетақы жүйесін және әлеуметтік сақтандыруды одан әрі дамыту;

- халықтың аз қамтылған топтарына әлеуметтік көмек көрсету кезінде атаулылықты күшейту;

- арнаулы әлеуметтік қызметтердің атаулылығын, қолжетімділігін және сапасын күшейтуге.

Жоғарыда көрсетілген мақсаттарды іске асыруды қамтамасыз ету үшін Тараптар:

4.3. «Баршаға арналған тегін кәсіптік-техникалық білім» жобасын іске асыруға жәрдемдесуге;

4.4. «Өмір бойы оқыту» тұжырымдамасын ілгерілету және қашықтағы, ауылдық өңірлердегі білім алушылар үшін оқу жағдайын теңестіру үшін қажетті жағдайлар жасауға;

4.5. Өңірдің индустриялық-инновациялық даму сұраныстарын есепке ала отырып, техникалық және кәсіптік білім беру мазмұнын жаңартуға жәрдемдесуге;

4.6. «Мемлекеттік-жекешелік әріптестік туралы» Қазақстан Республикасының Заңында белгіленген тәртіппен мемлекеттік-жекешелік әріптестікті кеңейтуге және білім беру саласына жеке инвестицияларды тартуға;

4.7. Ғылыми зерттеулер мен технологиялардың нәтижелерін коммерцияландыру үшін жағдайдың жасалуына ықпал етуге;

4.8. Педагог кадрлардың беделін көтеруге және оларды ынталылығын арттыруға;

4.9. Мемлекеттік-жекешелік әріптестік және заманауи ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың негізінде денсаулық және білім беру инфрақұрылымын одан әрі дамытуды қамтамасыз етуге;

4.10. Деректер мен процестерді кешенді цифрландыруға негізделген денсаулық сақтау жүйесінің қолжетімділігін, сапасын, қауіпсіздігін, тиімділігін, тұрақтылығын және пациентке бағдарлануын арттыруға жәрдемдесуге;

4.11. Міндетті медициналық әлеуметтік сақтандыру, әлеуметтік және зейнетақымен қамсыздандыру мәселелері бойынша тұрақты негізде ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізуге;

4.12. Ең төменгі күнкөріс деңгейінің шамасын анықтау әдістемесін жетілдіруге ықпал етуге;

4.13. Қалыптасқан практиканы зерттеуге және әлеуметтік қамсыздандырудың қолданыстағы тетіктерінің тиімділігі мен қолжетімділігін арттыру жөнінде ұсыныстар дайындауға;

4.14. Ең төменгі әлеуметтік стандарттардың сапасын жетілдіруге;

4.15. Мемлекеттің әлеуметтік кепілдіктерін, бизнестің әлеуметтік жауапкершілігін және азаматтардың жеке жауапкершілігін қиыстыруға;

4.16. Мүмкіндіктерге қарай Ұлы Отан соғысының мүгедектері және қатысушылары, оларға теңестірілген адамдарға әлеуметтік қолдау шараларын көрсетуге (қоғамдық көлікте тегін немесе жеңілдікпен жүру, тұрғын үйді жөндеу, отынмен қамтамасыз ету, тісті протездеу, санаторий-курорттық емдеуге жолдама беру, материалдық көмек көрсету және т.б.);

4.17. Қазақстан Республикасындағы 2030 жылға дейінгі отбасылық және гендерлік саясат тұжырымдамасын іске асыру бойынша:

- ана мен баланы қорғауды қамтамасыз етуге, әйелдерді әлеуметтік қолдауға, әлеуметтік-еңбек қатынастары саласындағы гендерлік мәселелерді шешуге;

- балаларды күтуді және олардың тәрбиесімен айналысатын ерлер мен әйелдерді теңдей құқықтарда қолдауға бағытталған шараларды жүзеге асыруға уағдаласты.

Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы аясында әкімдік өзіне мынадай міндеттемелерді қабылдайды:

4.18. Сыни тұрғыдан ойлау қабілетін және ақпаратты дербес іздеу дағдыларын дамытуға оқу бағдарламаларының мақсатты бағытталуы жөніндегі шараларды іске асыру;

4.19. Қала және ауыл мектептері арасындағы білім беру сапасындағы алшақтықты азайту;

4.20. Білім берудің барлық деңгейлерінде үш тілділікті кезең-кезеңімен енгізуді қамтамасыз ету;

4.21. Жұмыссыз және өзін-өзі жұмыспен қамтыған жастарды, сондай-ақ еңбекке қабілетті жастағы кәсіптік білімі жоқ адамдарды тегін білім берумен қамтамасыз ету;

4.22. Белгіленген экономика аясында жаңа өндіріс мамандарын даярлау үшін кәсіптік білім беру жүйесін дамыту жөніндегі шараларды іске асыру;

4.23. Еңбек нарығындағы еңбек ресурстарына деген нақты қажеттілікті ескере отырып, кадрларды даярлауға мемлекеттік білім беру тапсырысын қалыптастыру және білім беру бағдарламалары мазмұнының кәсіптік стандарттардың талаптарына сәйкес келуін қамтамасыз ету;

4.24. Міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесінде жеке медициналық ұйымдарға бәсекелестікті дамыту үшін тең жағдай жасау;

4.25. Әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесіне халықтың әлеуметтік осал топтарының қатысуын қамтамасыз ету;

4.26. Денсаулық сақтау саласында жүргізіліп жатқан реформалар жөнінде кең ауқымды ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізу;

4.27. Әлеуметтік кепілдіктерге, бизнестің әлеуметтік жауапкершілігіне және азаматтардың жеке жауапкершілігіне негізделген мемлекеттік саясатты қалыптастыру мен іске асыруды қамтамасыз ету:

- атаулы әлеуметтік көмек көрсету және халықтың аз қамтылған топтарын әлеуметтік қолдау арқылы азаматтарды әлеуметтік қорғау деңгейін арттыру жөнінде;

- әлеуметтік төлемдер көздерін әртараптандыру есебінен барлық деңгейдегі жұмыскерлердің әлеуметтік қамсыздандыру деңгейін арттыру жөнінде.

4.28. Аз қамтылған азаматтар мен отбасыларға мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек көрсету.

4.29. Әлеуметтік қатер туындаған жағдайда жұмыс істейтін халықты:

- міндетті әлеуметтік сақтандыру жүйесінің қаржылық тұрақтылығын сақтау;

- әлеуметтік қамсыздандыру туралы заңнаманың талаптарын сақтау үшін жауапкершілікті арттыру (міндетті зейнетақы жарналарын, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары мен әлеуметтік аударымдарды уақытында және толық төлеу);

- еңбек (қызметтік) міндеттерін орындау кезінде жазатайым оқиғалардан жұмыскерді міндетті сақтандырумен барынша қамтуды қамтамасыз ету арқылы әлеуметтік қорғауды қамтамасыз ету жұмыстарын жалғастыру.

Қостанай облысының жұмыс берушілерінің өкілдері өздеріне мынадай міндеттемелерді қабылдайды:

4.30. Мамандандырылған салалық дағдылары мен жоғары біліктілігі бар кадрларды даярлауға, жұмыскерлерді ілгерілетіп кәсіптік оқытуды, даярлауды және қайта даярлауды, Қазақстан Республикасының Еңбек кодексінде көзделген тәртіппен кәсіпкерлік негіздеріне оқытуды ұйымдастыруға жәрдемдесу;

4.31. Ұйым жұмыскерлерін өндіріс ішінде оқытуды, сондай-ақ жұмыскерлерді ілгерілетіп кәсіптік оқытуды дамытуға ықпал ету;

4.32. Адамның мүмкіндігін және еңбек ету қабілеттілігін арттыру бойынша саясатты және практиканы әзірлеп, пайдалану арқылы адами капиталдың дамуына ықпал ету;

4.33. Жұмыскерлермен еңбек шарттарын жасасу кезінде олардың кәсіподақ мүшелігіне кіруіне және кәсіподақ қызметіне қатысуына кедергі жасамайды.

«Қостанай облысының Кәсіподақ орталығы» жұмысшыларының өкілдері өздеріне мынадай міндеттемелерді қабылдайды:

4.34. Өмір бойы үздіксіз білім алу бойынша білім беру жүйесінің беделін арттыру және білім беру мен педагог кадрларды даярлау сапасын арттыру іс-шараларын жүргізу;

4.35. Халықтың денсаулығын қорғау үшін азаматтың, жұмыс берушінің және мемлекеттің ортақ жауапкершілігі қағидатының негіздерін түсіндіру жөніндегі іс-шараларды жүргізу;

4.36. Әлеуметтік әріптестермен әлеуметтік сақтандыру, әлеуметтік және зейнетақымен қамсыздандыру саласындағы заңнама негіздерін түсіндіру жөнінде бірлескен семинарлар өткізу;

4.37. Ұжымдық шарттар мен келісімдерге әйелдердің, жастардың және мүмкіндігі шектеулі адамдардың негізгі құқықтары мен кепілдіктерін енгізу жөнінде жұмыс жүргізу.

V бөлім

Еңбек жағдайлары және еңбекті қорғау, өнеркәсіптік және экологиялық қауіпсіздік

Тараптар бірлескен күш жұмсауға міндеттенді, олар мынаған бағытталған:

5.1. Жұмыскердің өмірі мен денсаулығын сақтау басымдығын қамтамасыз етуге;

5.2. Жұмыскердің лайықты еңбекке құқығын іске асыру үшін еңбек қызметі процесінде жағымды еңбек жағдайларын жасауға;

5.3. Еңбекті қорғау, өнеркәсіптік және экологиялық қауіпсіздік саласындағы нормативтік құқықтық актілерді, сондай-ақ еңбек жағдайларын және еңбекті қорғауды жақсарту жөніндегі бағдарламаларды іске асыруға;

5.4. Кәсіпорындарда еңбек қауіпсіздігінің және еңбектің қорғалуын сақтауды ішкі бақылаудың тиімділігін арттыруға;

5.5. Өнеркәсіптік және экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөнінде ынтымақтастықты дамытуға және нығайтуға;

5.6. Өнеркәсіптік және экологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік саясаттың іске асырылуын қамтамасыз етуге;

5.7. Өндіріс және тұтыну қалдықтарының қоршаған ортаға жағымсыз әсерін төмендетуге;

5.8. Экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге және қоршаған ортаның сапасын жақсартуға;

5.9. Әлеуметтік-еңбек қатынастары саласындағы гендерлік проблемаларды шешуге, оның ішінде гендерлік саясат және кемсітушілікке қарсы шаралар мәселелері бойынша кәсіпорын басшыларын оқытуды ұйымдастыру арқылы, сондай-ақ Қазақстан Республикасындағы 2030 жылға дейінгі отбасылық және гендерлік саясат тұжырымдамасын іске асыру аясында балалар еңбегінің ең нашар нысандарын жоюға жәрдемдесуге.

Жоғарыда көрсетілген мақсаттарды іске асыруды қамтамасыз ету үшін Тараптар:

5.10. Мемлекеттік бақылау және қадағалау органдарының, жұмыс берушілер бірлестіктері мен кәсіптік одақтардың еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғау мәселелері жөніндегі еңбек заңнамасының сақталуына мемлекеттік және қоғамдық бақылауды жүзеге асыру бойынша өзара іс-қимылын жүзеге асыруға;

5.11. Жұмыскерлердің денсаулығы мен қауіпсіздігіне қауіп төндіретін қауіптердің алдын алу немесе оларды төмендету мақсатында кәсіптік қатерлерді басқару жүйесін жетілдіруге;

5.12. Статистикалық есептілікті жетілдіруді қоса алғанда, еңбек жағдайлары мен еңбектің қорғалуына мониторинг жүргізу жүйесін дамытуға;

5.13. Кәсіптік аурулардың профилактикасы, оларды ерте анықтау және күнделікті өндірістік практикаға кәсіптік қатерлерді басқару тетіктерін енгізу шараларын қоса алғанда, жұмыскерлердің өмірін және денсаулығын сақтау жөніндегі іс-шараларды іске асыруға;

5.14. Жұмыскерлердің денсаулығы мен қауіпсіздігіне қауіп төндіретін қатерлердің алдын алуға немесе оларды төмендетуге, кәсіпорындарда еңбектің қорғалуын және еңбек жағдайларын жақсартуға бағытталған ғылыми-зерттеу және талдамалық жұмыстарды жүргізуге ықпал етуге;

5.15. Республика кәсіпорындарында және ұйымдарында өндіріс жағдайларында ғылыми зерттеулердің апробациясын жүргізуге және нәтижелерін енгізуге жәрдемдесуге;

5.16. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау талаптарын сақтауға, өндірістік жарақаттанудың және кәсіптік аурулардың алдын алуға

бағытталған бірлескен іс-қимылдарды қамтамасыз ету мақсатында жұмыс берушінің және (немесе) қызметкерлердің не олардың өкілдерінің бастамасы бойынша ұйымдарда еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі өндірістік кеңестер құруға;

5.17. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау саласындағы техникалық регламенттерді, мемлекеттік нормативтерді және стандарттарды әзірлеу жөніндегі ғылыми-техникалық кеңестерде, техникалық комитеттерде және жұмыс топтарында бірлескен жұмыс жүргізуге;

5.18. Өндірістік жарақаттануды және кәсіптік ауруларды төмендету үшін еңбекті қорғау, өндірістік және экологиялық қауіпсіздік саласындағы жаңа инновациялық технологияларды және ғылыми зерттеулердің нәтижелерін пайдалануға;

5.19. Халықаралық еңбек ұйымының АИТВ/ЖИТС және еңбек саласы туралы (№ 200) ұсынымдарын ілгерілету жөнінде шаралар қабылдауға;

5.20. «Еңбек қауіпсіздігі мен гигиенасына жәрдемдесетін негіздер туралы» Халықаралық еңбек ұйымының № 187 конвенциясын іске асыру жұмысын жалғастыруға;

5.21. Еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғауды, өнеркәсіптік және экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету проблемалары бойынша симпозиумдарды, ғылыми-практикалық конференцияларды, семинарларды, кеңестерді және басқа да іс-шараларды өткізуге;

5.22. Халықтың барлық топтары арасында экологиялық білімді таратуға және экологиялық ынталандырылған мәдени дағдыларды қалыптастыруға;

5.23. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды сақтау мен дамытуға;

5.24. Қоршаған ортаны қорғаумен және экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етумен байланысты мәселелерді шешуде қоғамдық бірлестіктердің, коммерциялық емес ұйымдардың және бизнес-қоғамдастықтардың тиімді қатысуын қамтамасыз етуге;

5.24-1. Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне сәйкес кәсіпорындарда және ұйымдарда қызметкерлерді еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау мәселелері бойынша оқытуды жүргізуге уағдаласты.

Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы аясында әкімдік өзіне мынадай міндеттемелерді қабылдайды:

5.25. Өндірістегі жазатайым оқиғалардан және кәсіптік аурулардан міндетті әлеуметтік сақтандыру, жұмыс орындарындағы еңбек жағдайлары мен еңбектің қорғалуына байланысты сақтандыру тарифтерін қалыптастыру жүйесін жетілдіру.

5.26. Жұмыс уақытының қысқартылған ұзақтығы мен жыл сайынғы ақы төленетін қосымша еңбек демалысын жұмыс орнындағы нақты еңбек жағдайларына байланысты беру тәсілдерін жетілдіру.

5.27. Тиісті кәсіптік стандарттарды және заманауи технологияларды пайдалануды ескере отырып, еңбекті қорғау саласындағы мамандарды даярлау және қайта даярлау жүйесін жетілдіру.

5.28. Еңбек жағдайларын бағалау және жұмыс істеушілердің денсаулығын жақсарту, кәсіптік қатерлерді анықтау мен бағалау және оларды басқару жүйелерінің тиімділігін арттыру мақсатында нормативтік құқықтық базаны жетілдіру.

5.29. Өнеркәсіптік және экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің құқықтық, экономикалық, ұйымдастырушылық және басқа да мәселелерін келісілген түрде шешу.

5.30. Халықаралық нормалармен және стандарттармен қажетті үйлесімділігін ескере отырып, сақталуы өнеркәсіптік және экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ететін нормативтік-техникалық құжаттарды қабылдау.

5.31. Өндіріс қауіптілігінің классификациясы негізінде қатерлерді басқару жүйесін құру.

5.32. Қауіпті өндірістік объектілерді пайдаланатын ұйымдар басшыларын, мамандары мен жұмыскерлерін аттестаттау және олардың білімін тексеру рәсімдерін жетілдіру.

5.33. Өнеркәсіптік және экологиялық қадағалау жүйесінің жұмыс істеу тиімділігін арттыру.

5.34. Қоршаған ортаны қорғау және экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету саласындағы халықаралық ынтымақтастықты дамыту.

Қостанай облысының жұмыс берушілерінің өкілдері өздеріне мынадай міндеттемелерді қабылдайды:

5.35. Өнімділігі жоғары, еңбек жағдайлары қауіпсіз жаңа жұмыс орындарын құруға жәрдемдесу.

5.36. Жұмыскерлердің өкілдерін тарта отырып, өндірістік жарақаттануды төмендетуге және кәсіптік аурулардың туындауының алдын алуға бағытталған шаралар кешенін іске асыру.

5.37. Еңбек жағдайлары мен еңбектің қорғалуын жақсарту бойынша отандық және шетелдік озық жұмыс тәжірибесін енгізу.

5.38. Еңбек ұжымдарында міндетті медициналық әлеуметтік сақтандыру, әлеуметтік және зейнетақымен қамсыздандыру мәселелері бойынша жұмыскерлердің өкілдерімен кездесулер ұйымдастыру жөнінде шаралар қабылдау.

5.39. Өз жұмыскерлеріне қолайлы еңбек және әлеуметтік жағдай жасауға ықпал ету.

5.40. Қазіргі заманғы технологияларды пайдалана отырып, еңбекті қорғау жөніндегі персоналды оқытуға, кешенді даярлауға, еңбекті қорғау жөніндегі құқықтық мәдениетті арттыруға, өндірістік жарақаттану мен кәсіптік ауруларды төмендетуге бағытталған алдын алу іс-шараларын жүргізу шараларын қабылдау.

5.41. Заңнамаға сәйкес жұмыскерлердің медициналық тексеріліп қаралуын жүргізу және ұйымға (кәсіпорынға) қызмет көрсететін медициналық ұйыммен немесе жұмыскер тіркелген жері бойынша аумақтық медициналық ұйыммен жұмыскерлерге жүргізілген медициналық тексерудің нәтижелері бойынша қорытынды актінің ұсынымдарын уақтылы және бірлесіп орындау.

5.42. Өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестаттауды уақытында жүргізу және ауыр, зиянды және (немесе) қауіпті еңбек жағдайлары үшін жұмыскерлерге заңнамада, ұжымдық шарт, салалық келісім шарттарында көзделген жеңілдіктер мен өтемақылар беру.

5.43. Қазақстан Республикасының техникалық регламенттерінде, қағидаларында, нұсқаулықтарында және өзге де нормативтік құқықтық актілерінде белгіленген өнеркәсіптік және экологиялық қауіпсіздік талаптарын сақтау.

5.44. Қоршаған ортаға техногендік сипаттағы факторлардың жағымсыз әсерін төмендету.

5.45. Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы мамандарды, жұмыскерлерді даярлауды, қайта даярлауды және білімін тексеруді қамтамасыз ету.

«Қостанай облысының Кәсіподақ орталығы» жұмысшыларының өкілдері өздеріне мынадай міндеттемелерді қабылдайды:

5.46. Тиісті кәсіптік стандарттарды ескеріп заманауи технологияларды пайдалана отырып, еңбекті қорғау бойынша техникалық инспекторларды даярлау және қайта даярлау жүйесін жетілдіру.

5.47. Еңбекті қорғау талаптарын сақтауға, өндірістік жарақаттанудың және кәсіптік аурулардың алдын алуға бағытталған бірлескен іс-қимылды қамтамасыз ету мақсатында еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі өндірістік кеңестерді құруға және олардың жұмысына қатысу.

5.48. Жұмыскерлердің еңбек және санитариялық-гигиеналық жағдайларын жақсарту бойынша іс-шараларды ұйымдастыру, сондай-ақ өндірістік жарақаттануды және кәсіптік аурулардың адын алу бойынша профилактикалық іс-шараларды жүргізу жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыруға қатысу.

5.49. Жұмыс берушімен бірлесіп, еңбекті қорғау, өнеркәсіптік және экологиялық қауіпсіздік саласында ортақ бақылауды және тиімді өзара іс-қимылды жүзеге асыру.

5.50. Еңбек кодексінде және өзге де заңнамада көзделген тәртіппен еңбекті қорғау, өнеркәсіптік және экологиялық қауіпсіздік саласында тиімді өзара іс-қимылды қамтамасыз ету.

5.51. Қаржыландыруға қатысу арқылы жұмыскерлерді, ең алдымен, зиянды еңбек жағдайларында жұмыс істейтін жұмыскерлерді сауықтыру,

атап айтқанда санаторий-профилакторийлерде, санаторий-курорттық мекемелерде сауықтыру бойынша емдік-профилактикалық іс-шараларды жүзеге асыруға ықпал ету.

5.52. Кәсіподақ ұйымдарының мүшелері арасында еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғау саласындағы нормативтік құқықтық актілерді сақтау тұрғысынан ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізу.

5.53. Өндірістік объектілердегі және өзге ұйымдардағы авариялар, инциденттер туралы жұмыс берушіні шұғыл түрде хабардар ету.

5.54. Экологиялық мәдениетті қалыптастыру, экологиялық білім мен тәрбиені дамыту.

5.55. Зиянды және қауіпті еңбек жағдайларында жұмыс істейтін жұмыскерлерге заңнамаға сәйкес қосымша жеңілдіктер мен өтемақыларды ұжымдық шарттар мен келісімдерге енгізу жөніндегі жұмысты жүргізу.

5.56. Дүниежүзілік еңбекті қорғау күнін өткізуге қатысу.

5.57. Еңбек қызметіне байланысты ұйымдарда болған жазатайым оқиғаларды тергеуге өз өкілдерінің қатысуын қамтамасыз ету.

5.58. Салалық және өңірлік келісімдерде және ұжымдық шарттарда бекітілген шарттарда және тәртіппен Қазақстан Республикасы еңбек заңнамасының сақталуына қоғамдық бақылауды жүргізуді жүйелі түрде жүзеге асыру.

Қазақстан Республикасының Еңбек кодексінде, сондай-ақ оған сәйкес салалық және өңірлік үшжақты келісімдер мен ұжымдық шарттарда бекітілген шарттарда және тәртіппен Қазақстан Республикасы Еңбек заңнамасының сақталуына қоғамдық бақылау жүргізуді жандандыру.

VI бөлім Әлеуметтік әріптестік

Тараптар бірлескен күш жұмсауға міндеттенді, олар мынаған бағытталған:

6.1. Консультациялар өткізуге, салалық, өңірлік деңгейде келісімдер, ұжымдық шарттар жасасу тәжірибесін, сондай-ақ әлеуметтік әріптестік пен әлеуметтік және еңбек қатынастарын реттеу жөніндегі Қостанай облыстық үшжақты комиссия (бұдан әрі – Комиссия) отырыстарында талдау нәтижелерін қараумен әлеуметтік әріптестік органдарының жұмыс практикасына мониторинг пен талдау жүргізуге.

6.2. Әлеуметтік әріптестік тараптарының консультациялары мен келіссөздері кезінде қол жеткізілген уағдаластықтарды тараптарда интернет-ресурстар болған кезде тараптардың интернет-ресурстарында үнемі жариялауға, өзіне алынған міндеттемелерді орындау жағдайы туралы ақпаратты жариялауға.

6.3. Ұжымдық еңбек дауларын реттеу, еңбек қатынастары саласындағы бұзушылықтарға қарсы іс-қимыл жөнінде барлық байланысты шараларды жүргізуге.

6.4. Тараптардың әлеуметтік жауапкершілігі қағидаттарын дамыту жөніндегі бірлескен жұмысты жүргізуге.

6.5. Кәсіптік одақтар мен жұмыс берушілер бірлестіктерінің қызметіне араласпау, оларды құруға және жұмыс істеуіне кедергі болмау туралы заңнамалық және жалпы мойындалған халықаралық нормалар мен қағидаларды сақтауға.

6.6. Халықаралық еңбек ұйымының еңбек стандарттарын іске асыруға жәрдемдесуге.

6.7. Қазақстан Республикасында лайықты еңбек қағидаттарын іске асыруды қамтамасыз етуге, нақты жалақы деңгейін арттыруды қамтамасыз ететін шаралар кешенін іске асыруға, кіріс саясатын жетілдіруге және халықтың өмір сүру деңгейін арттыруға.

6.8. Халықаралық еңбек ұйымының Конвенциялары мен ұсынымдарына сәйкес, Облыстық комиссия туралы жаңа ережені қабылдауды көздейтін Әлеуметтік әріптестік пен әлеуметтік және еңбек қатынастарын реттеу жөніндегі облыстық үшжақты комиссияны жаңғыртуға.

Жоғарыда көрсетілген мақсаттарды іске асыруды қамтамасыз ету үшін Тараптар:

6.9. Әлеуметтік әріптестік, әлеуметтік-еңбек қатынастарын ұжымдық-келісімшарттық реттеу қағидаттары негізінде өзара қарым-қатынасты дамытуға, Келісімде айқындалған міндеттемелер мен уағдаластықтарды сақтауға.

6.9-1. Облыстың әлеуметтік әріптестік жүйесінде жұмыс істейтін кәсіпорындар мен ұйымдарға консультативтік және әдістемелік көмек көрсетуге.

6.10. Дүниежүзілік экономикалық форумның Жиһандық бәсекеге қабілеттілік индексінің (бұдан әрі - ДЭФ ЖБИ) «Еңбек нарығының тиімділігі» факторының көрсеткіштерін жақсартуға бағытталған шараларды іске асыруға.

6.11. Кәсіподақтардың, жұмыс берушілер ұйымдары және олардың бірлестіктерінің қызметіне кепілдік беру мен құқықтарын қамтамасыз ету жөніндегі Халықаралық еңбек ұйымының конвенцияларын, Қазақстан қатысушысы болып табылатын басқа да халықаралық шарттарды және ұлттық заңнаманы бұзудың анықталған фактілерін жою шараларын қабылдау мақсатында олар туралы ақпарат алмасуға.

6.12. Елдің кәсіпорындары мен ұйымдарында әлеуметтік-еңбек қатынастарын ұжымдық-келісімшарттық реттеумен қамтуды кеңейтуге жәрдемдесуге.

6.13. Бизнестің әлеуметтік жауапкершілігі жөніндегі «Парыз» конкурсын облыстық және республикалық деңгейде ұйымдастыру іс-

шараларын өткізуді қамтамасыз етуге, өтінімдерді қарауға және бағалауға, сондай-ақ облыстың деңгейде лауреаттарды анықтауға және марапаттауға.

6.14. Салалық және өңірлік деңгейлердегі келісімдерді әзірлеуге және қабылдауға қатысу үшін тепе-теңдік негізде жұмыс берушілердің, жұмыскерлердің және еңбек жөніндегі уәкілетті мемлекеттік органның өкілдері қатарынан бақылаушылар тобын қалыптастыруға.

6.15. Келісімдерді әзірлеуге және қабылдауға қатысу бойынша қалыптастырылған бақылаушылар тобы облыс, қала және аудан деңгейінде салалар бойынша жеке жүргізіліп жатқан жұмыс туралы ақпаратты жыл сайын жартыжылдық негізде Комиссияға қарауға ұсынады.

6.15-1. Еңбек ұжымдарында әйелдер мен еркектердің абыройын төмендететін жынысы бойынша кемсітудің кез келген түріне, ауызша зорлық-зомбылыққа, жыныстық қудалауға және басқа да мінез-құлыққа тыйым салу жұмыстарын жүргізуге.

6.16. Әлеуметтік-еңбек жанжалдардың профилактикасы, алдын алу және ескерту бойынша шаралар кешенін қабылдауға уағдаласты.

6.16-1. Тараптар әлеуметтік-еңбек жанжалдары мен ереуілдердің алдын алуда және ескертуде Тараптардың қатысуының мынадай алгоритмін қарастырсын:

- азаматтардың еңбек құқықтарын қорғау саласындағы ахуалды тұрақты талдау және мониторингілеу;

- еңбек қатынастары саласындағы бар және айқындалған проблемалық мәселелерді шешу бойынша практикалық және ұйымдастырушылық сипаттағы келісілген ұсыныстар әзірлеу;

- мемлекеттік органдардың қатысуымен әлеуметтік әріптестік пен әлеуметтік және еңбек қатынастарын реттеу жөніндегі өңірлік үшжақты комиссиялардың отырыстарында атқарылған жұмыстардың нәтижелерін тұрақты қарау;

- әлеуметтік әріптестік тараптары өкілдерінің жанжал жағдайының туындау ықтималдығы жоғары кәсіпорындар ұжымдарымен ай сайынғы жұмыс кездесулерін өткізуді қарастыру.

6.17. Облыстық, салалық және өңірлік келісімдердің, ұжымдық шарттардың орындалуына жыл сайынғы негізде талдау жүргізуге.

6.18. Әлеуметтік әріптестік жүйесінің жұмыс істеуіне талдау жүргізуге және әлеуметтік әріптестік жөніндегі үшжақты комиссиялар аясында талдау және тәжірибе нәтижелерін қарауды жүзеге асыруға.

6.19. Әлеуметтік әріптестік, әлеуметтік-еңбек қатынастарын ұжымдық-шарттық реттеу жүйесінің жұмыс істеуін және дамуын, ұжымдық еңбек дауларын шешу тиімділігін арттыруды қамтамасыз ететін нормативтік құқықтық базаны жетілдіруге бағытталған ұсыныстарды дайындау бойынша бірлескен жұмысты жалғастыруға.

6.20. Өзіне алған міндеттемелерді орындау және өзара бақылауды жүзеге асыру үшін осы Келісімде айқындалған мәселелер бойынша ақпарат, құжаттар және материалдар, статистикалық деректер алмасуға.

6.21. Еңбек нормативтерін іске асыруды және кәсіпорындардың еңбекті нормалау жүйесімен қамтылуын кеңейтуді қамтамасыз етуге.

6.22. Тең және бірдей біліктілікке сәйкес келетін жұмыстарды орындау кезінде шетелдік және отандық жұмыскерлер арасында еңбекке ақы төлеу саласындағы теңдік және мүмкіндік қағидаттарын сақтауға.

6.23. Экономика салаларында еңбекке ақы төлеу жүйесінің негізгі қағидаттары бойынша келісілген ұсыныстарды әзірлеу жөнінде консультациялар өткізуге.

6.24. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес келісімдерде және ұжымдық шарттарда еңбекке ақы төлеу бойынша тиісті міндеттемелерді қарастыруға;

6.25. Әрбір жұмыскердің ұйым қызметінің түпкі нәтижелеріне қосқан үлесін ескеретін және жоғары өнімді еңбекті ынталандыруға бағытталған еңбекке ақы төлеудің тиімді және икемді жүйелерін қолдануға.

6.26. Уақтылы және толық еңбекке ақы төлеу құқығын іске асыру бойынша мәселелерді шешуде атқарушы билік органдарымен, мемлекеттік қадағалау органдарымен өзара іс-қимыл жасауға.

6.27. Еңбекке ақы төлеу мәселелері жөнінде заңнаманы іске асыру жағдайына талдау және бағалау жүргізуге, оны жетілдіру бойынша ұсыныстар енгізуге.

6.27-1. Еңбек нарығындағы жағдайға және жұмыскерлерге еңбекақы төлеу деңгейіне байланысты тарифтік саясатты реттеу бөлігінде монополияға қарсы заңнамаға түзетулер енгізу, сондай-ақ тарифтерді қарау кезінде кәсіпорындар персоналының нақты емес, нормативтік санын ескеру.

Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы аясында әкімдік өзіне мынадай міндеттемелерді қабылдайды:

6.27. Ақпаратпен алмасу, консультациялар, келіссөздер, кеңестер, жұмыс кездесулері нысанында әлеуметтік-еңбек қатынастарын және олармен байланысты экономикалық қатынастарды реттеу саласындағы мемлекеттік саясатты қалыптастыру және іске асыруды қамтамасыз ету.

6.28. Әлеуметтік әріптестікті үйлестіру және салалық және өңірлік деңгейлерде тиімді әлеуметтік диалогқа ықпал ету.

Қостанай облысының жұмыс берушілерінің өкілдері өздеріне мынадай міндеттемелерді қабылдайды:

6.29. Халықаралық еңбек ұйымының № 87 «Ұйымдарда құқықтарды қорғау және ассоциациялардың еркіндігі туралы», № 135 «Кәсіпорында еңбек ететін өкілдердің құқықтарын қорғау және оларға ұсынылған мүмкіндіктері туралы» Конвенцияларына сәйкес ұйымдарда жұмыскерлер өкілдерінің еркін қызметі үшін жағдай жасауға жәрдемдесу.

6.30. Еңбек қатынастарын және кәсіпорындардың өндірістік қызметін реттеу мәселелері бойынша еңбек ұжымдарымен кездесулерді ұйымдастыру шараларын қабылдау.

6.31. Жұмыс берушілердің еңбек қатынастарын реттеу саласындағы құқықтық сауаттылығын арттыру жөніндегі іс-шараларды жүргізу.

6.32. Жұмыс берушілердің арасында еңбек заңнамасын оқыту және түсіндіру, еңбек жанжалдарында келіссөздер жүргізе білу дағдыларын дамыту және консенсусқа қол жеткізу бойынша оқыту тренингтерін өткізу.

6.33. Ұжымдық еңбек дауы туындаған кезде татуластыру рәсімдерін сақтау шараларын қолдану.

6.34. Келісім комиссияларының тиімді қызмет етуі үшін жағдайлар жасау.

«Қостанай облысының Кәсіподақ орталығы» жұмысшыларының өкілдері өздеріне мынадай міндеттемелерді қабылдайды:

6.35. Жұмыскерлер арасында еңбек заңнамасын оқыту және түсіндіру, еңбек жанжалдарында келіссөздер жүргізе білу дағдыларын дамыту және консенсусқа қол жеткізу бойынша оқыту тренингтерін өткізу.

6.36. Ұжымдық еңбек дауларын қолданыстағы заңнама шеңберінде шешу және заңсыз ереуілдерді, жиындарды, наразылық акцияларын өткізуге жол бермеу бойынша шараларды қабылдау.

6.37. Жеке еңбек дауларын шешудің қалыптасқан практикасын зерделеу және оларды шешу бойынша ұсыныстар дайындау.

6.38. Ұжымдық шарттар жасасуға бастамашылық жасайды және ұжымдық-шарттық науқанды дайындауға және өткізуге қатысады. Ұжымдық шарттар жобаларына құқықтық сараптама жүргізеді;

6.39. Осы Келісімді медиа сүйемелдеуді ұйымдастыруға қатысады;

6.40. Азаматтардың еңбек құқықтарының бұзылуының алдын алуға және еңбек қатынастарын реттеуге бағытталған ақпараттық-түсіндіру топтарының жұмысына қатысады.

VII бөлім

Қорытынды ережелер

Осы Келісімнің ережелерін Тараптардың орындауын үйлестіру мақсатында Тараптар төмендегілер туралы уағдаласты:

7.1. Осы Келісім 2024 жылғы 17.04. бастап күшіне енеді және жаңа Келісім жасалғанға дейін қолданылады.

7.2. Облыстық келісім мемлекеттік органдарға, жұмыскерлер мен олардың өкілдеріне, меншік нысанына қарамастан барлық жұмыс берушілерге, Қазақстан Республикасының аумағында тіркелген,

шетелдік азаматтар немесе шетелдік заңды тұлғалар не шетелдің қатысуы бар заңды тұлғалар мүлкінің меншік иелері, құрылтайшылары (қатысушылары) немесе акционерлері болып табылатын ұйымдарға, сондай-ақ шетелдік заңды тұлғалардың филиалдары мен өкілдіктеріне қолданылады.

7.3. Тараптар Келісімді 2024-2026 жылдарға арналған Қазақстан Республикасында келісілген әлеуметтік-экономикалық саясатты жүргізу жөніндегі басым бағыттарды және қажетті іс-қимылдарды белгілейтін әлеуметтік әріптестіктің негізгі құжаты ретінде мойындайды.

7.4. Осы Келісім және Комиссияның ұсынымдары (шешімдері) әлеуметтік әріптестік туралы қалалық және аудандық келісімдерге өзгерістер мен (немесе) толықтырулар енгізу үшін негіз болады.

Ұжымдық шарттар жасасу, ұжымдық шарттарға өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу кезінде ұжымдық шарттар Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасымен, бас, салалық, осы, қалалық және аудандық (олар болған кезде) келісімдермен салыстырғанда жұмыскерлердің жағдайын нашарлатпауға тиіс. Мұндай ережелер жарамсыз деп танылады және қолдануға жатпайды.

7.5. Кейінгі жылдарға арналған Өңірлік келісім 2024 жылғы 1 сәурден кешіктірілмей жасалады.

7.6. Комиссия шешімдері осы Келісімді іске асыру нысаны болып табылады.

7.7. Өңірлік келісімнің орындалу барысын бақылауды Тараптар Әлеуметтік әріптестік пен әлеуметтік және еңбек қатынастарын реттеу жөніндегі облыстық үшжақты комиссияның ережесінде айқындалған тәртіппен жүзеге асырады.

7.8. Тараптардың бірінің ұсынысы бойынша Келісімге Тараптардың өзара келісімімен өзгерістер мен толықтырулар енгізілуі мүмкін, олар жеке хаттамалармен ресімделеді және қол қойылған күнінен бастап күшіне енеді.

7.9. Тараптарға аудандық және қалалық келісімдерге өзгерістер мен толықтырулар енгізу немесе Облыстық келісімге сәйкес жаңаларын жасау қажет.

7.10. Тараптар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Келісімде көзделген, өзіне алған міндеттемелерді орындамаған жағдайда жауапты болады.

7.11. Тараптар нақты мерзімдерін және орындауға жауаптыларды көрсете отырып, қабылданған міндеттемелерді іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын әзірлейді, оны Комиссия бекітеді.

7.12. Комиссияның жұмыс тобы Келісімнің орындалу барысы туралы ақпаратты дайындайды. Келісімнің ережелерін орындалу барысын Комиссия жарты жылда бір рет қарайды.

7.13. Тараптар Облыстық үшжақты комиссияның қызметін және Келісімді іске асыру барысын жариялау мақсатында бұқаралық ақпарат құралдарында әлеуметтік әріптестікті дамытуға және Қазақстан

Республикасындағы әлеуметтік-еңбек қатынастары проблемаларына арналған материалдардың үнемі жарияланып тұруын қамтамасыз етеді.

7.14. 2024 жылғы «05» сәуір Қостанай қаласында _____ данада мемлекеттік және орыс тілдерінде жасалды. Қол қоюға қатысушылардың әрқайсысында Келісімнің бір-бір данасы болады.

Осы Келісімге мыналар қол қойды:

**Қостанай облысы
әкімдігінің атынан**

**Аумақтық
кәсіподақтар
бірлестігінің
атынан**

**Жұмыс
берушілердің
бірлестігінің атынан**

Қостанай
облысының
Әкімі

Қостанай
облысының
Кәсіподақ
орталығының
төрайымы

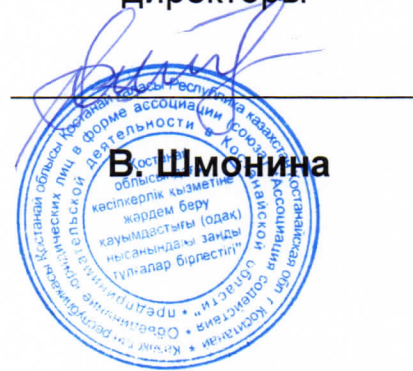
Қостанай
облысындағы
Кәсіпкерлік қызметіне
жәрдем беру
қауымдастығының
директоры

Қ. Ақсақалов

И. Аронова

В. Шмонина

*Қазақстан Республикасының
Еңбек және халықты әлеуметтік
қорғау министрлігінде 2024 жылы
14 сәуірде №331 тіркелді.
Берегуши Б. Б.*

РЕГИОНАЛЬНОЕ СОГЛАШЕНИЕ

между акиматом Костанайской области, территориальным объединением профсоюзов «Профсоюзный Центр Костанайской области» и Ассоциацией содействия предпринимательской деятельности в Костанайской области на 2024 – 2026 годы

Полномочные представители сторон социального партнерства для укрепления и развития социального партнерства и достижения баланса интересов каждой из представляемых сторон (государство, работники и работодатели) в законодательстве Республики Казахстан, достижения социальной стабильности и укрепления общественного согласия, в соответствии с законодательством Республики Казахстан, признавая его неукоснительное соблюдение, руководствуясь принципами паритетного представительства и равноправия, взаимного уважения и ответственности за выполнение принятых обязательств и конструктивного взаимодействия Акимат Костанайской области (далее – акимат), профсоюзный Центр Костанайской области (далее – представители работников) и объединение работодателей и предпринимателей в лице Ассоциации содействия предпринимательской деятельности в Костанайской области (далее – представители работодателей), именуемые в дальнейшем Сторонами, руководствуясь принципами развития социального партнерства, коллективно-договорного регулирования социально-трудовых отношений и недопущения дискриминации при реализации трудовых прав по мотивам происхождения, социального, должностного и имущественного положения, пола, расы, национальности, языка, отношения к религии, убеждений, места жительства, возраста или физических недостатков, а также принадлежности к общественным объединениям, заключили настоящее Соглашение на 2024 – 2026 годы (далее - Соглашение), определяющее согласованные позиции Сторон по основным направлениям регулирования социально-трудовых отношений и связанные с ними экономические отношения в 2024 – 2026 годах и совместные действия его реализации.

Раздел I

Ускоренная технологическая модернизация экономики

Стороны обязались прилагать совместные усилия, направленные на:

1.1. Содействие созданию новых индустрий с применением цифровых технологий.

1.2. Расширение конкурентных преимуществ традиционных базовых отраслей отечественной экономики за счет внедрения современных передовых технологий.

1.3. Эффективное регулирование рынка труда за счет обеспечения баланса спроса и предложения в условиях технологического обновления и цифровизации экономики.

1.4. Повышение эффективности бюджетных расходов.

Для обеспечения реализации вышеуказанных целей Стороны договорились:

1.5. Создавать благоприятные условия для внедрения инноваций в целях технологического перевооружения отраслей экономики.

1.6. Содействовать трансферу передовых зарубежных технологий и привлечению мировых высокопроизводительных компаний.

1.7. Развивать инфо-коммуникационную инфраструктуру для ускоренного включения бизнеса и населения в технологическую модернизацию экономики.

1.8. Обеспечить повышение компетенций трудовых ресурсов и гибкие перетоки кадров внутри и между предприятиями, отраслями и регионами для недопущения социальной дестабилизации и падения доходов населения.

1.9. Стимулировать привлечение внутренних и внешних инвестиций для технологического обновления отраслей экономики.

1.10. Принимать меры по улучшению инвестиционного климата за счет модернизации регулирования и взаимодействия инвесторов с государством.

Акимат в рамках действующего законодательства Республики Казахстан принимает на себя обязательства:

1.11. При необходимости вносить предложения по внесению изменений в разрабатываемые и действующие нормативные правовые акты по вопросам инноваций и привлечения инвестиций.

1.12. Создавать условия для трудовой мобильности и управляемого перетока трудовых ресурсов в рамках модернизации экономики через дорожные карты с крупными предприятиями и использование всех инструментов данных программ развития занятости и предпринимательства.

Представители работодателей Костанайской области принимают на себя обязательства:

1.13. Проводить экспертизу проектов нормативных правовых актов в области инноваций и привлечения инвестиций.

1.14. Содействовать предприятиям в проведении обновления основных средств с учетом внедрения передовых технологий.

1.15. Способствовать выстраиванию системы управления перетоками трудовых ресурсов для недопущения напряженности на

рынке труда, в том числе оказания содействия по обеспечению развития компетенций потенциально высвобождаемых кадров.

Представители работников «Профсоюзный центр Костанайской области» принимают на себя обязательства:

1.16. Способствовать выстраиванию системы управления перетоками трудовых ресурсов для недопущения напряженности на рынке труда путем:

- проведения широкой информационно-разъяснительной работы среди трудовых коллективов о вызовах для рынка труда, связанных с технологическим обновлением экономики;

- выработки предложений по снижению напряженности на рынке труда в рамках технологической модернизации (автоматизации, роботизации, цифровизации) производства.

Раздел II

Кардинальное улучшение бизнес среды

Стороны обязались прилагать совместные усилия, направленные на:

2.1. Создание условий для развития малого и среднего предпринимательства, как основы увеличения объемов производства товаров, работ и услуг и создания новых рабочих мест.

2.2. Снижение всех видов издержек и барьеров для открытия и ведения бизнеса.

2.3. Предотвращение ценовых и тарифных сговоров для свободы предпринимательства и развития конкуренции.

2.4. Снижение доли государства в экономике, создание эффективного частного сектора экономики и развитие государственно-частного партнерства.

Для обеспечения реализации вышеуказанных целей Стороны договорились:

2.5. Содействовать эффективной реализации государственных Программ развития предпринимательства Республики Казахстан.

2.6. Развивать приоритетные сектора экономики, обеспечивающие ее диверсификацию и рост конкурентоспособности.

2.7. Разрабатывать предложения по улучшению бизнес-среды.

Акимат в рамках действующего законодательства Республики Казахстан принимает на себя обязательства:

2.8. Принять совместные системные меры по дерегулированию бизнеса.

2.9. Принимать меры по стимулированию деловой активности частного сектора и улучшению бизнес-среды.

2.10. Вносить согласованные предложения Сторон по совершенствованию действующего законодательства РК по вопросам конкуренции, исходя из ситуации и сложившейся практики.

2.11. При утверждении размера предельно допустимых розничных цен на социально значимые продовольственные товары, проводить мониторинг и анализ воздействия решения принятого в соответствии со своей компетенцией, установленной подпунктом 2) части второй статьи 8 Закона Республики Казахстан «О регулировании торговой деятельности», на ценообразование данных товаров.».

Представители работодателей Костанайской области принимают на себя обязательства:

2.12. Инициировать проведение общих мероприятий с представителями государственных органов, с целью поддержки и защиты предпринимательства, в том числе по устранению административных барьеров и содействия реализации государственных программ развития бизнеса.

2.13. Проводить экспертизу проектов законодательных актов, касающихся предпринимательства, вносить конструктивные предложения в законодательную базу Республики Казахстан.

Представители работников «Профсоюзный центр Костанайской области» принимают на себя обязательства:

2.14. Вырабатывать предложения по улучшению бизнес-среды, в том числе в части регулирования трудовых отношений.

Раздел III

Содействие в продуктивной занятости населения и повышению производительности труда

Стороны обязались прилагать совместные усилия, направленные на:

3.1. Создание условий для качественных рабочих мест и расширению возможностей трудоустройства для безработных, формирования инклюзивного рынка труда в рамках реализации

Концепции развития рынка труда Республики Казахстан на 2024-2029 годы;

3.2. Обеспечение продуктивной занятости.

3.3. Повышение качества трудовых ресурсов через развитие Национальной системы квалификаций.

3.4. Стимулирование трудовой мобильности и миграции, формализацию трудовых отношений и расширению социальных гарантий во всех видах нестандартной занятости; предотвращение случаев нелегального привлечения работодателями иностранной рабочей силы, недопущение фактов несоблюдения условий труда, диспропорцию в оплате труда за равный труд при одинаковой квалификации;

3.5. Защиту внутреннего рынка труда путем квотирования привлечения иностранной рабочей силы.

Для обеспечения реализации вышеуказанных целей Стороны договорились:

3.6. Принимать меры по совершенствованию механизмов регулирования занятости, в том числе стимулировать формализацию занятости.

3.7. Адаптировать содержание системы образования под потребности развития экономики на основе профессиональных стандартов и создать условия для развития компетенций трудовых ресурсов.

3.8. Осуществлять меры, направленные на обеспечение непрерывного профессионального развития работников, профессиональной подготовки и переподготовки кадров с учетом технологического обновления экономики.

3.9. Использовать цифровые подходы для модернизации инфраструктуры рынка труда.

Акимат в рамках действующего законодательства Республики Казахстан принимает на себя обязательства:

3.10. Привлекать Стороны к разработке и совершенствованию нормативных правовых актов в сфере рынка труда с учетом мнения Сторон.

3.11. Осуществлять общую координацию и мониторинг программ по развитию занятости и предпринимательства.

3.12. Реализовывать программы, нацеленные на обеспечение занятости, недопущение роста уровня безработицы и создание дополнительных рабочих мест.

3.13. Обеспечить координацию работы Сторон по развитию Национальной системы квалификаций.

3.14. Совершенствовать систему профессиональной ориентации населения путем предоставления доступа к всеобъемлющей информации по рынку труда, в том числе с использованием информационных технологий.

3.15. Осуществлять мероприятия, способствующие занятости лиц, испытывающих трудности в поиске работы.

3.16. Принимать меры по повышению контроля за соблюдением трудового законодательства с участием представителей работников.

Представители работодателей Костанайской области принимают на себя обязательства:

3.17. Оказывать содействие участию бизнеса в модернизации профессионального образования и разработке профессиональных стандартов.

3.18. Содействовать внедрению дуального обучения на предприятиях и распространению института наставничества.

3.19. Вносить предложения для формирования и размещения государственного заказа на подготовку кадров в соответствии с потребностями работодателей.

3.20. Принимать участие в разработке и обновлении образовательных программ.

3.21. Содействовать вовлечению частных агентств занятости в трудоустройство граждан.

3.22. Проводить информационно-разъяснительную работу среди субъектов предпринимательства по легализации трудовых отношений.

3.23. Оказывать содействие акиматам в разработке дорожных карт на крупных предприятиях по переподготовке сокращаемых работников и их дальнейшему трудоустройству.

Представители работников «Профсоюзный центр Костанайской области» принимают на себя обязательства:

3.24. Участвовать в формировании отраслевых рамок квалификаций, профессиональных стандартов и стимулировать работников к саморазвитию для реализации принципа «обучение в течение жизни».

3.25. Реализовать комплекс мер по повышению престижности рабочих профессий, в том числе проводить профориентационную работу.

3.26. Принимать участие в разработке, формировании и мониторинга эффективности государственных программ обеспечения занятости, направленных на создание условий для достойной жизни;

3.27. Осуществлять общественный контроль за соблюдением трудового законодательства при заключении трудовых договоров, изменении определенных сторонами условий трудового договора, в том

числе при высвобождении работников, предоставлении льгот, гарантий и компенсаций в процессе трудовой деятельности, а также при реорганизации и ликвидации организаций;

3.28. Содействовать в предоставлении временных и сезонных рабочих мест для работы молодежных трудовых отрядов.

3.29. Проводить информационно-разъяснительную работу среди субъектов предпринимательства по легализации трудовых отношений.

Раздел IV

Улучшение качества человеческого капитала

Стороны обязались прилагать совместные усилия, направленные на:

4.1. Модернизацию национальной системы здравоохранения, ориентированной на эффективность, финансовую устойчивость и поддержку социально-экономического роста, через:

- внедрение новой политики по охране здоровья общества на основе интегрированного подхода к профилактике и управлению болезнями;

- повышение эффективности управления и финансирования системы здравоохранения;

- модернизацию медицинского и фармацевтического образования и науки;

4.2. Дальнейшую модернизацию системы социального страхования, социального и пенсионного обеспечения, в том числе:

- повышение качества жизни, ориентированное на поэтапное улучшение минимальных социальных стандартов для населения и норм социального обеспечения, обеспечивающих полную социальную защищенность;

- формирование конкурентной среды в сфере социального обслуживания в целях повышения качества социальных услуг;

- дальнейшее развитие пенсионной системы и социального страхования, сфокусированное на стимулирование продуктивной и формализованной занятости;

- усиление адресности при оказании социальной помощи малообеспеченным слоям населения;

- усиление адресности, доступности и качества специальных социальных услуг.

Для обеспечения реализации вышеуказанных целей Стороны договорились:

4.3. Содействовать, реализации проекта «**Бесплатное профессионально-техническое образование для всех.**

4.4. Создавать необходимые условия для продвижения концепции «обучение в течение всей жизни» и выравнивания условий обучения для учащихся в удаленных, сельских регионах.

4.5. Содействовать обновлению содержания технического и профессионального образования с учетом запросов индустриально-инновационного развития региона.

4.6. Расширять государственно-частное партнерство и привлечение частных инвестиций в сферу образования, в порядке, установленном Законом Республики Казахстан «О государственно-частном партнерстве».

4.7. Содействовать созданию условий для коммерциализации результатов научных исследований и технологий.

4.8. Содействовать повышению престижа и мотивации педагогических кадров.

4.9. Обеспечить дальнейшее развитие инфраструктуры здравоохранения и образования на основе государственно-частного партнерства и современных информационно-коммуникационных технологий.

4.10. Содействовать повышению доступности, качества, безопасности, эффективности, устойчивости и пациентоориентированности системы здравоохранения, основанной на комплексной цифровизации данных и процессов.

4.11. Проводить на постоянной основе информационно-разъяснительную работу по вопросам обязательного медицинского социального страхования, социального и пенсионного обеспечения.

4.12. Содействовать совершенствованию методики определения величины прожиточного минимума.

4.13. Изучить сложившуюся практику и подготовить предложения по повышению эффективности и доступности действующих механизмов социального обеспечения.

4.14. Совершенствовать качество минимальных социальных стандартов.

4.15. Совмещать социальные гарантии государства, социальную ответственность бизнеса и личную ответственность граждан.

4.16. Оказывать меры социальной поддержки лицам из числа инвалидов и участников Великой Отечественной Войны, лиц, приравненных к ним (предоставление бесплатного или льготного проезда в общественном транспорте, ремонт жилья, обеспечение топливом, зубопротезирование, предоставление путевок на санаторно-курортное лечение, оказание материальной помощи др.), исходя из возможностей.

4.17. Осуществлять меры по реализации концепции семейной и гендерной политики в Республике Казахстан до 2030, направленные на:

- обеспечение охраны материнства и детства, социальной поддержки женщин, решение гендерных проблем в сфере социально-трудовых отношений;

- поддержку мужчин и женщин, занимающихся уходом за детьми и их воспитанием на равных правах.

Акимат в рамках действующего законодательства Республики Казахстан принимает на себя обязательства:

4.18. Реализовать меры по целенаправленности учебных программ на развитие способностей критического мышления и навыков самостоятельного поиска информации.

4.19. Сократить разрыв в качестве образования между городскими и сельскими школами.

4.20. Обеспечить поэтапное внедрение трехязычия на всех уровнях образования.

4.21. Обеспечить бесплатным образованием безработную и самозанятую молодежь, а также людей трудоспособного возраста, не имеющих профессионального образования.

4.22. Реализовать меры по развитию системы профессионального образования для подготовки специалистов новых производств в рамках обозначенной экономики.

4.23. Формировать государственный образовательный заказ на подготовку кадров с учетом реальной потребности рынка труда в трудовых ресурсах и обеспечить соответствие содержания образовательных программ требованиям профессиональных стандартов.

4.24. Предоставить в системе обязательного медицинского социального страхования частным медицинским организациям равные условия для развития конкуренции.

4.25. Обеспечить участие в системе обязательного медицинского социального страхования социально уязвимых слоев населения.

4.26. Проводить широкую информационно-разъяснительную работу по проводимым реформам в сфере здравоохранения.

4.27. Обеспечивать формирование и реализацию государственной политики основанной на социальных гарантиях, социальной ответственности бизнеса и личной ответственности граждан:

- по повышению уровня социальной защиты граждан посредством предоставления адресности социальной помощи и социальной поддержки малообеспеченных слоев населения;

- по повышению уровня социальной обеспеченности работников всех уровней за счет диверсификации источников социальных выплат.

4.28. Оказывать государственную адресную социальную помощь малообеспеченным гражданам и семьям.

4.29. Продолжить работу по обеспечению социальной защиты работающего населения в случае наступления социального риска путем:

- сохранения финансовой устойчивости системы обязательного социального страхования;

- повышения ответственности за соблюдение требований законодательства о социальном обеспечении (своевременная и полная уплата обязательных пенсионных взносов, обязательных профессиональных пенсионных взносов и социальных отчислений);
- обеспечения максимального охвата обязательным страхованием работника от несчастных случаев при исполнении им трудовых (служебных) обязанностей.

Представители работодателей Костанайской области принимают на себя обязательства:

4.30. Содействовать в подготовке кадров, обладающих специализированными отраслевыми навыками и высокой квалификацией, организации опережающего профессионального обучения, подготовки и переподготовки работников, обучения основам предпринимательства в порядке, предусмотренном Трудовым Кодексом Республики Казахстан.

4.31. Содействовать развитию внутрипроизводственного обучения работников организаций, а также опережающего профессионального обучения работников.

4.32. Способствовать развитию человеческого капитала посредством разработки использования политики и практики по повышению возможности и трудоспособности человека;

4.33. При заключении трудовых договоров с работниками не препятствуют их вступлению в члены профсоюза и участию в профсоюзной деятельности.

Представители работников «Профсоюзный центр Костанайской области» принимают на себя обязательства:

4.34. Проводить мероприятия по повышению престижа системы образования на непрерывность обучения на протяжении всей жизни и качества образования и подготовки педагогических кадров.

4.35. Проводить мероприятия по разъяснению основ принципа солидарной ответственности гражданина, работодателя и государства за охрану здоровья населения.

4.36. Проводить совместные семинары с социальными партнерами, в том числе по разъяснению основ законодательства в сфере социального страхования, социального и пенсионного обеспечения.

4.37. Проводить работу по включению в коллективные договора и соглашения основных прав и гарантий женщин, молодежи и лиц с ограниченными возможностями.

Раздел V
Условия и охрана труда, промышленная

и экологическая безопасность

Стороны обязались прилагать совместные усилия, направленные на:

5.1. Обеспечение приоритета сохранения жизни и здоровья работников.

5.2. Создание благоприятных условий труда в процессе трудовой деятельности для реализации права работников на достойный труд.

5.3. Реализацию нормативных правовых актов в области охраны труда, промышленной и экологической безопасности, а также программ улучшения условий и охраны труда.

5.4. Повышение эффективности внутреннего контроля за соблюдением безопасности и охраны труда на предприятиях.

5.5. Развитие и углубление сотрудничества по обеспечению промышленной и экологической безопасности.

5.6. Обеспечение реализации государственной политики в области промышленной и экологической безопасности.

5.7. Снижение негативного воздействия на окружающую среду отходов производства и потребления.

5.8. Обеспечение экологической безопасности и улучшение качества окружающей среды.

5.9 Содействие в решении гендерных проблем в сфере социально-трудовых отношений, в том числе путем организации обучения руководителей предприятий по вопросам гендерной политики и антидискриминационным мерам, а также искоренению наихудших форм детского труда в рамках реализации Концепции семейной и гендерной политики в Республике Казахстан до 2030 года;

Для обеспечения реализации вышеуказанных целей Стороны договорились:

5.10. Осуществлять взаимодействие органов государственного контроля и надзора, объединений работодателей и профессиональных союзов по осуществлению государственного и общественного контроля за соблюдением трудового законодательства по вопросам безопасности и охраны труда.

5.11. Совершенствовать систему управления профессиональными рисками в целях предотвращения или снижения опасностей, угрожающих здоровью и безопасности работников.

5.12. Развивать систему мониторинга состояния условий и охраны труда, включая совершенствование статистической отчетности.

5.13. Реализовывать мероприятия по сохранению жизни и здоровья работников, включая меры профилактики, раннего выявления профессиональных заболеваний и по внедрению механизмов управления профессиональными рисками в повседневную

производственную практику. 5.12-1. Проведение мероприятий по выработке согласованных действий по ежегодному уменьшению уровня производственного травматизма.

5.14. Содействовать проведению научно-исследовательских и аналитических работ, направленных на предотвращение или снижение опасностей, угрожающих здоровью и безопасности работников, улучшение условий работы и охраны труда на предприятиях.

5.15. Содействовать в проведении апробации и внедрения результатов научных исследований в производственных условиях на предприятиях и организациях республики.

5.16. В целях обеспечения совместных действий, направленных на соблюдение требований безопасности и охраны труда, предупреждение производственного травматизма и профессиональных заболеваний, по инициативе работодателя и (или) работников либо их представителей создавать производственные советы по безопасности и охране труда в организациях.

5.17. Проводить совместную работу в научно-технических советах, технических комитетах и рабочих группах по разработке технических регламентов, государственных нормативов и стандартов в сфере безопасности и охраны труда.

5.18. Использовать новые инновационные технологии и результаты научных исследований в области охраны труда, промышленной и экологической безопасности для снижения производственного травматизма и профессиональных заболеваний.

5.19. Принять меры по продвижению рекомендации Международной организации труда о ВИЧ/ СПИДе и сфере труда (№ 200).

5.20. Продолжить работу по реализации Конвенции Международной организации труда № 187 «Об основах, содействующих безопасности и гигиене труда».

5.21. Проводить симпозиумы, научно-практические конференции, семинары, совещания и другие мероприятия по проблемам обеспечения безопасности и охраны труда, промышленной и экологической безопасности, представляющим взаимный интерес.

5.22. Распространить среди всех групп населения экологические знания и способствовать формированию экологически мотивированных культурных навыков.

5.23. Сохранять и развивать особо охраняемые природные территории.

5.24. Обеспечить эффективное участие общественных объединений, некоммерческих организаций и бизнес-сообщества в решении вопросов, связанных с охраной окружающей среды и обеспечением экологической безопасности.

5.24-1. Проводить на предприятиях и в организациях обучение работников, по вопросам безопасности и охраны труда в соответствии с Трудовым кодексом Республики Казахстан.

Акимат в рамках действующего законодательства Республики Казахстан принимает на себя обязательства:

5.25. Совершенствовать систему обязательного социального страхования от несчастных случаев на производстве и профессиональных заболеваний, формирования страховых тарифов в зависимости от состояния условий и охраны труда на рабочих местах.

5.26. Совершенствовать подходы в предоставлении сокращенной продолжительности рабочего времени и дополнительного оплачиваемого ежегодного трудового отпуска в зависимости от фактического состояния условий труда на рабочем месте.

5.27. Совершенствовать систему подготовки и переподготовки специалистов в сфере охраны труда с учетом соответствующих профессиональных стандартов и использования современных технологий.

5.28. Совершенствовать нормативную правовую базу в целях повышения эффективности систем оценки условий труда и улучшения здоровья работающих, выявления и оценки профессиональных рисков и управления ими.

5.29. Согласованно решать правовые, экономические, организационные и иные вопросы обеспечения промышленной и экологической безопасности.

5.30. Принимать нормативно-технические документы, соблюдение которых обеспечивает промышленную и экологическую безопасность, с учетом необходимой гармонизации с международными нормами и стандартами.

5.31. Создать систему управления рисками на основе классификации опасности производства.

5.32. Совершенствовать процедуру аттестации и проверку знаний руководителей, специалистов и работников организаций, эксплуатирующих опасные производственные объекты.

5.33. Повышать эффективность функционирования системы промышленного и экологического надзора.

5.34. Развивать международное сотрудничество в области охраны окружающей среды и обеспечения экологической безопасности.

Представители работодателей Костанайской области принимают на себя следующие обязательства

5.35. Содействовать созданию новых рабочих мест с высокой производительностью, безопасными условиями труда.

5.36. Реализовывать, с привлечением представителей работников, комплекс мер, направленных на снижение производственного травматизма и предотвращение возникновения профессиональных заболеваний.

5.37. Внедрять передовой отечественный и зарубежный опыт работы по улучшению условий и охраны труда.

5.38. Принимать меры по организации встреч в трудовых коллективах, с участием представителей работников, по вопросам обязательного медицинского, социального страхования, социального и пенсионного обеспечения.

5.39. Способствовать созданию приемлемых трудовых и социальных условий для своих работников.

5.40. Принимать меры по проведению превентивных мероприятий, направленных на обучение, комплексную подготовку персонала по охране труда с использованием современных технологий и повышение правовой культуры по охране труда, снижение производственного травматизма и профессиональной заболеваемости.

5.41. Проводить в соответствии с законодательством медицинские осмотры работников и своевременно и совместно с медицинской организацией, обслуживающей организацию (предприятие) или с территориальной медицинской организацией по месту прикрепления работника выполнять рекомендации заключительного акта по результатам проведенного медицинского осмотра работников.

5.42. Своевременно проводить аттестацию производственных объектов по условиям труда и предоставлять работникам предусмотренные законодательством и условиями коллективного договора, отраслевого соглашения, льготы и компенсации за тяжелые, вредные и (или) опасные условия труда.

5.43. Соблюдать требования промышленной и экологической безопасности, установленные в технических регламентах, правилах, инструкциях и иных нормативных правовых актах Республики Казахстан.

5.44. Снижать негативное воздействие факторов техногенного характера на окружающую среду.

5.45. Обеспечить подготовку, переподготовку и проверку знаний специалистов, работников в области промышленной безопасности.

Представители работников «Профсоюзный центр Костанайской области» принимает на себя обязательства:

5.46. Совершенствовать систему подготовки и переподготовки технических инспекторов по охране труда с учетом соответствующих профессиональных стандартов с использованием современных технологий.

5.47. Участвовать в создании и работе производственных советов по безопасности и охране труда с целью обеспечения совместных действий, направленных на соблюдение требований охраны труда, предупреждение производственного травматизма и профессиональных заболеваний.

5.48. Участвовать в организации мероприятий по улучшению условий труда и санитарно-гигиенических условий работников, а также проведении профилактических мероприятий по предупреждению производственного травматизма и профессиональных заболеваний.

5.49. Осуществлять с работодателем совместный контроль и эффективное взаимодействие в области охраны труда, промышленной и экологической безопасности.

5.50. Обеспечить эффективное взаимодействие в области охраны труда, промышленной и экологической безопасности в порядке, предусмотренном Трудовым кодексом и иным законодательством».

5.51. Способствовать осуществлению лечебно-профилактических мероприятий по оздоровлению работников, прежде всего занятых во вредных условиях труда, в частности, в санаториях-профилакториях, санаторно-курортных учреждениях путем участия в финансировании.

5.52. Проводить информационно-разъяснительную работу среди членов профсоюзных организаций на предмет соблюдения нормативных правовых актов в области безопасности и охраны труда.

5.53. Незамедлительно информировать работодателя об авариях, инцидентах на производственных объектах и иных организациях.

5.54. Формировать экологическую культуру, развитие экологического образования и воспитания.

5.55. Проводить работу по включению в коллективные договора и соглашения дополнительные согласно законодательству льготы и компенсации работникам, занятым во вредных и опасных условиях труда;

5.56. Принимать участие в проведении «Всемирного дня охраны труда».

5.57. Обеспечить участие своих представителей в расследовании несчастных случаев, происшедших в организациях, связанных с трудовой деятельностью.

5.58. Систематически осуществлять проведение общественного контроля за соблюдением трудового законодательства Республики Казахстан на условиях и в порядке, закрепленных в отраслевых и региональных соглашениях и коллективных договорах.

Активизировать проведение общественного контроля за соблюдением трудового законодательства Республики Казахстан на условиях и в порядке, закрепленных в Трудовом кодексе Республики Казахстан, а также соответствующих ему положений отраслевых и региональных трехсторонних соглашениях и коллективных договорах.

Раздел VI

Социальное партнерство

Стороны обязались прилагать совместные усилия, направленные на:

6.1. Проведение консультаций, мониторинг и анализ опыта заключения соглашений на отраслевом, региональном уровнях, коллективных договоров, а также практики работы органов социального партнерства с рассмотрением результатов анализа на заседаниях Костанайской областной трехсторонней комиссии по социальному партнерству и регулированию социальных и трудовых отношений (далее - Комиссия).-

6.2. Постоянное освещение на Интернет-ресурсах Сторон, при наличии у Стороны Интернет-ресурса, договоренностей, достигнутых во время консультаций и переговоров сторон социального партнерства, и обнародование информации о состоянии выполнения взятых на себя обязательств.

6.3. Проведение всех зависящих мер по урегулированию коллективных трудовых споров, противодействию нарушениям в сфере трудовых отношений.

6.4. Проведение совместных работ по развитию принципов социальной ответственности сторон.

6.5. Соблюдение законодательных и общепризнанных международных норм и правил о невмешательстве в деятельность профессиональных союзов и объединений работодателей, непрепятствование их созданию и функционированию.

6.6. Содействие реализации трудовых стандартов Международной организацией труда.

6.7. Обеспечение реализации принципов достойного труда в Республике Казахстан, реализация комплекса мер, обеспечивающих повышение уровня реальной заработной платы, совершенствование политики доходов и повышение уровня жизни населения.

6.8 Модернизация областной трёхсторонней комиссии по социальному партнёрству и регулированию социальных и трудовых отношений (далее – ОТК), предусматривающую принятие нового Положения о Областной комиссии в соответствии с конвенциями и рекомендациями Международной организации труда.

Для обеспечения реализации вышеуказанных целей Стороны договорились:

6.9. Развивать взаимоотношения на основе принципов социального партнерства, коллективно-договорного регулирования социально-трудовых отношений, соблюдать определенные Соглашением обязательства и договоренности.

6.9-1. Оказание консультативной и методической помощи предприятиям и организациям, действующим в системе социального партнерства области.

6.10. Реализовать меры, направленные на улучшение показателей слагаемого фактора «Эффективность рынка труда» Глобального

индекса конкурентоспособности Всемирного экономического форума (далее – ГИК ВЭФ).

6.11. Обмениваться информацией о выявленных фактах нарушений конвенций Международной организации труда, других международных договоров, участником которых является Казахстан, и национального законодательства по обеспечению прав и гарантий деятельности профсоюзов, организаций работодателей, их объединений с целью принятия мер к их устранению.

6.12. Содействовать расширению охвата коллективно-договорного регулирования социально-трудовых отношений на предприятиях и в организациях страны.

6.13. Обеспечивать проведение организационных мероприятий конкурса социальной ответственности бизнеса «Парыз» на областном и республиканском уровнях, рассматривать и оценивать заявки, а также определять и награждать лауреатов на областном уровне.

6.14. Сформировать на паритетной основе группу наблюдателей из числа представителей работодателей, работников и уполномоченного государственного органа по труду для участия в разработке и принятии соглашений на отраслевом и региональном уровнях.

6.15. Сформированная группа наблюдателей по участию в разработке и принятию соглашений отдельно по отраслям области, города, района ежегодно на полугодовой основе представляет на рассмотрение в Комиссию информацию о проводимой работе.

6.15-1. В трудовых коллективах проводить работу по введению запрета на любые формы дискриминации по признаку пола, вербальное насилие, сексуальные домогательства и другие формы поведения, унижающие достоинство женщин и мужчин.

6.16. Принимать комплекс упреждающих мер по профилактике, предупреждению и предотвращению социально-трудовых конфликтов.

6.16-1. Сторонам предусмотреть следующий алгоритм участия сторон в предупреждении и предотвращении социально-трудовых конфликтов и забастовок:

- постоянный анализ и мониторинг ситуации в области защиты трудовых прав граждан;

- выработка согласованных предложений практического и организационного характера по разрешению имеющихся и выявленных проблемных вопросов в сфере трудовых отношений;

- регулярное рассмотрение результатов проделанной работы на заседаниях региональных трехсторонних комиссий по социальному партнерству и регулированию социальных и трудовых отношений с участием государственных органов.

Предусмотреть проведение ежемесячных рабочих встреч представителей сторон социального партнерства с коллективами предприятий, где высока вероятность возникновения конфликтной ситуации.

6.17. Проводить на ежегодной основе анализ исполнения областного, отраслевых и региональных соглашений, коллективных договоров.

6.18. Проводить анализ функционирования системы социального партнерства и осуществлять в рамках трехсторонних комиссий по социальному партнерству рассмотрение результатов анализа и опыта.

6.19. Продолжить совместную работу по подготовке предложений, направленных на совершенствование нормативной правовой базы, обеспечивающей функционирование и развитие системы социального партнерства, коллективно-договорного регулирования социально-трудовых отношений и повышения эффективности разрешения коллективных трудовых споров.

6.20. Проводить обмен информацией, документами и материалами, статистическими данными по вопросам, определенным настоящим Соглашением, для выполнения взятых на себя обязательств и осуществления взаимного контроля.

6.21. Обеспечить реализацию нормативов по труду и расширение охвата предприятий системой нормирования труда.

6.22. Соблюдать принципы равенства и возможностей в области оплаты труда между иностранными и отечественными работниками при выполнении равнозначных работ и соответствующей одинаковой квалификации.

6.23. Проводить консультации по разработке согласованных предложений по основным принципам системы оплаты труда в отраслях экономики.

6.24. Предусматривать соответствующие обязательства по оплате труда в соглашениях и коллективных договорах в соответствии с действующим законодательством Республики Казахстан;

6.25. Применять эффективные и гибкие системы оплаты труда, учитывающие вклад каждого работника в конечные результаты деятельности организации и направленные на мотивацию высокопроизводительного труда.

6.27. Взаимодействовать в решении вопросов по реализации права на своевременную и полную оплату труда с органами исполнительной власти, органами государственного надзора.

6.26. Проводить анализ и оценку состояния реализации законодательства по вопросам оплаты труда, вносить предложения по его усовершенствованию.

6.26-1. Инициировать поправки в антимонопольное законодательство в части регулирования тарифной политики в зависимости от ситуации на рынке труда и уровня оплаты труда работников, а также при рассмотрении тарифов учитывать не фактическую, а нормативную численность персонала предприятий.

Акима́т в рамках действующего законодательства Республики Казахстан принимает на себя обязательства:

6.27. Обеспечивать формирование и реализацию государственной политики в сфере регулирования социально-трудовых отношений и связанных с ними экономических отношений в формах обмена информацией, консультаций, переговоров, совещаний, рабочих встреч.

6.28. Координировать социальное партнерство и содействовать эффективному социальному диалогу на отраслевом и региональных уровнях.

Представители работодателей Костанайской области принимают на себя обязательства:

6.29. Не препятствовать созданию условий для свободной деятельности представителей работников в организациях в соответствии с конвенциями Международной организации труда № 87 «О свободе ассоциаций и защите права на организацию», № 135 «О защите прав представителей трудящихся на предприятиях и предоставляемых им возможностях».

6.30. Принимать меры по организации встреч с трудовыми коллективами по вопросам регулирования трудовых отношений и производственной деятельности предприятий.

6.31. Проводить мероприятия по повышению правовой грамотности работодателей в сфере регулирования трудовых отношений.

6.32. Проводить среди работодателей обучение и разъяснение трудового законодательства, обучающие тренинги по развитию навыков умения вести переговоры и достижению консенсуса в трудовых конфликтах.

6.33. При возникновении коллективного трудового спора принимать меры по соблюдению примирительных процедур.

6.34. Обеспечивать условия для эффективного функционирования согласительных комиссий.

Представители работников «Профсоюзный центр Костанайской области» принимает на себя обязательства:

6.35. Проводить среди работников обучение и разъяснение основ трудового законодательства, обучающие тренинги по развитию навыков умения вести переговоры и достижению консенсуса в трудовых конфликтах.

6.36. Принимать меры по разрешению коллективных трудовых споров в рамках действующего законодательства и не допущению проведения незаконных забастовок, собраний, акций протеста.

6.37. Изучить сложившуюся практику разрешения индивидуальных трудовых споров и подготовить предложения по их разрешению.

6.38. Иницируют заключение коллективных договоров и участвуют в подготовке и проведении коллективно-договорной кампании. Проводят правовую экспертизу проектов коллективных договоров;

6.39. Участвуют в организации медиа сопровождения данного соглашения;

6.40. Принимают участие в работе информационно-разъяснительных групп направленных на предупреждение нарушений трудовых прав граждан и регулирование трудовых отношений.

Раздел VII

Заключительные положения

С целью координации выполнения Сторонами положений данного Соглашения Стороны договорились о нижеследующем:

7.1. Настоящее Соглашение вступает в силу с 17.04. 2024 года и действует до заключения нового Соглашения.

7.2. Областное соглашение распространяется на государственные органы, работников и их представителей, на всех работодателей независимо от форм собственности, на организации, зарегистрированные на территории Республики Казахстан, собственниками имущества, учредителями (участниками) или акционерами которых являются иностранные граждане или иностранные юридические лица либо юридические лица с иностранным участием, а также филиалы и представительства иностранных юридических лиц.

7.3. Стороны признают Соглашение основным документом социального партнерства, устанавливающим приоритетные направления и необходимые действия по проведению согласованной социально-экономической политики в Республике Казахстан на 2024 – 2026 годы.

7.4. Настоящее соглашение и рекомендации (решения) Комиссии могут служить основой для заключения, внесения изменений и (или) дополнений в городские и районные соглашения о соцпартнёрстве.

При заключении коллективных договоров, внесении изменений и (или) дополнений в коллективные договоры, коллективные договоры не должны ухудшать положение работников по сравнению с трудовым законодательством Республики Казахстан, генеральным, отраслевым, настоящим, городскими и районными (при их наличии) соглашениями. Такие положения признаются недействительными и не подлежат применению.

7.5. Региональное соглашение на последующие годы заключается не позднее 1 апреля 2024 года.

7.6. Решения Комиссии являются формой реализации настоящего Соглашения.

7.7. Контроль за ходом выполнения Регионального соглашения осуществляется сторонами в порядке, определенном Положением Областной трехсторонней комиссии по социальному партнерству и регулированию социальных и трудовых отношений.

7.8. По предложению одной из Сторон в Соглашение могут быть внесены изменения и дополнения по взаимному согласию Сторон,

которые оформляются отдельными протоколами и вступают в силу со дня подписания.

7.9. Сторонам необходимо внести изменения и дополнения в районные и городские соглашения или заключить новые в соответствии с Областным соглашением.

7.10. Стороны несут ответственность в случае невыполнения взятых на себя обязательств, предусмотренных Соглашением, в соответствии с законодательством Республики Казахстан.

7.11. Стороны разрабатывают План мероприятий по реализации принятых обязательств с указанием конкретных сроков и ответственных за исполнение с утверждением его Комиссией.

7.12. Рабочая группа Комиссии готовит информацию о ходе выполнения Соглашения. Комиссия раз в полугодие рассматривает ход выполнения положений Соглашения.

7.13. В целях освещения деятельности Областной трехсторонней комиссии и хода реализации Соглашения Стороны обеспечивают регулярную публикацию в средствах массовой информации материалов, посвященных развитию социального партнерства и проблемам социально-трудовых отношений в Республике Казахстан.

7.13. Совершено в городе Костанай «05» апрель 2024 года в _____ экземплярах на государственном и русском языках. У каждого из участников подписания находится по одному экземпляру Соглашения.

Настоящее Соглашение подписали:

От Акимата
Костанайской
области

аким
Костанайской
области

К. Аксакалов

От
территориального
объединения
профсоюзов
Председатель
профсоюзного
Центра
Костанайской
области

И. Аронова

От объединения
работодателей

Директор Ассоциации
содействия
предпринимательской
деятельности в
Костанайской
области

В. Шмонина

Зарегистрировано в Министерстве
труда и социальной защиты
населения РК 14 апреля 2024 года
№391 Бердужин Б.